

ARTUR GALKOWSKI, La competenza onomastica nell'insegnamento e nell'uso dell'italiano L2. Il contesto polacco [A nevekkel kapcsolatos kompetencia az olasz mint idegen nyelv oktatásában és használatában]

Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, 2023. 368 lap

1. A lódzi egyetem romanisztikaprofesszorának, Artur Galkowskinak 2023-ban jelent meg a tulajdonnevek oktatásával foglalkozó, olasz nyelvű könyve, melynek címe világosan feltárja a szerző szándékait: sok évtizedes tanári és kutatói tapasztalatok birtokában nemcsak igyekszik megmutatni, hogy általánosságban hogyan járulnak hozzá a különböző típusú tulajdonnevekkel kapcsolatos ismeretek (a névkompetencia) a tudás, a művelődés bővítéséhez, hanem arra is kitér, hogy didaktikai szempontból hogyan lehetne ezt a területet (elsősorban olasz–lengyel vonatkozásban) fejleszteni.

2. A terjedelmes, interneten is elérhető1 kötet anyaga négy nagy fejezetre oszlik. Az első, bevezető fejezetben (13–22) a szerző először ismerteti munkahipotézisét. Ennek lényege az a megfigyelés, hogy a tulajdonnevek megtanulása szorosan hozzátartozik nemcsak az általános ismeretek körének bővítéséhez, hanem – a diákok nyelvtanulási motivációinak serkentése révén is – a jó idegennyelv-tudásnak is elengedhetetlen feltétele. A továbbiakban pedig – a nemzetközi szakirodalomra is rápillantva² – bemutatja az erre a témakörre vonatkozó kutatások jelenlegi állását, azt is megállapítva, hogy ezen a téren rengeteg a kihasználatlan lehetőség.

A tulajdonnevek tanítását bemutató második fejezet (23–112) négy alfejezetre oszlik: a nevekkel kapcsolatos kompetencia beillesztése a nyelvdidaktikai gyakorlatba; a tulajdonnevek kreatív világának összekapcsolása a nyelvdidaktikával (pl. mi a tulajdonnév, minek lehet tulajdonneve, azaz mit jelölhet tulajdonnév); a névtani jellegű fejlesztés lehetőségei az olasz mint idegen nyelv vonatkozásában; a márkanévek ismeretével kapcsolatos nyelvi és interkulturális lehetőségek a(z olasz) nyelv oktatásában. (Megjegyzendő, hogy a kötet szerzőjének számos publikációja van az olasz márkanévekről.)

A harmadik fejezet (113–290) két nagy részre oszlik. Az első rész (113–278) tulajdonképpen egy terjedelmes kétnyelvű, olasz–lengyel névjegyzék, amelyben a szerző szerint az olasz külföldön való oktatása során mindenképpen megtanítandó tulajdonnevek vannak felsorolva (tematikus csoportokban, pl. keresztnevek, családnevek, földrajzi nevek, márkanévek, intézménynevek). A fejezet második részében (279–290) azután az egyes névtípusok tanításához alkalmas didaktikai eljárások olvashatók.

¹ <https://doi.org/10.18778/8331-198-2>

² Itt említjük meg, hogy a bibliográfiában magyar szerzőként FÁBIÁN ZSUZSANNÁNAK egy 2002-es cikke (Nomi propri italiani nell'ungherese IV: marchionimi. Verbum 4: 117–138), illetve a szintén olasz szakos TIZER VIVIENNEK egy 2015-ös publikációja (Imparare dagli annunci? Si può! – Il ruolo del linguaggio pubblicitario e dei marchionimi nell'insegnamento della lingua italiana. Italogramma 9: 1–19) is szerepel: mindkettő az olasz márkanévekkel foglalkozik.

A kötet utolsó, negyedik fejezete (291–368) az összegző gondolatokon és a bibliográfián kívül olasz, angol, francia és lengyel nyelvű rezümét is tartalmaz. A bibliográfiában a szerző saját magától – mint a téma egyik legjelentősebb kutatójától – 31 publikációt sorolt fel (297–316); a záró oldalakon pedig szerepel még számos, a témához kapcsolódó internetes anyag elérhetősége is (317–323).

A kötetben két függelék is található. Az első egy névkatalógus (113–278), amelyben a történelmi-kulturális szempontból megismerésre érdemes személyiségek olasz és lengyel neve, valamint kronológiai adatai szerepelnek (alcsoportok: írók, színészek, rendezők, énekesek és zenekarok, festők, sportolók, politikusok, feltalálók, szentek; pl. „san Carlo Borromeo 1538–1584, cardinale e arcivescovo; pol. św. Karol Boromeusz”). A második, táblázatos függelék (279–290) a legfontosabb névtani szakkifejezéseket tartalmazza: a három oszlopban maga a terminus (csillaggal jelölve a „ritka” státuszú), ennek a jelentése, továbbá egy-két példa áll. Pl. „*ampelonimi* [‘bornevek’; saját betoldás: F. Zs.] – nomi di vini (marchi, marche, specie di vino nell’encultura). Sinonimo: enonimi – pl. (il/un) *Chianti*, (il/un) *Nero d’Avola*”.

3. Ez a kimondottan nyelvdidaktikai szempontok szerint összeállított olasz–lengyel vonatkozású összefoglalás kiváló kiindulópontja lehet más nyelvpárok esetében is a kétnyelvű névtani ismeretek beillesztésének a nyelvoktatásba. (A műre való számos hivatkozás is mutatja, hogy ez az egyedülállóan mondható kezdeményezés sok névtanos szakember figyelmét felkeltette.) Az olasz/lengyel nyelvpár példáján keresztül azt mutatja meg, hogy a nevekkal kapcsolatos ismeretek hogyan illeszthetők be az idegen nyelvek még hatékonyabb, a történelem és a kultúra különböző területeire is kitekintő oktatási folyamataiba. Örömmel látnánk hasonló kezdeményezést a magyarhoz kapcsolódó nyelvek vonatkozásában is.

FÁBIÁN ZSUZSANNA

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3597-8773>

ELTE Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

A Névtani Értesítő szerkesztőségébe beérkezett magyar névtani kiadványok

FAZAKAS EMESE szerk. 2023. *B. Gergely Piroska*. Erdélyi magyar nyelvészek 6. Europrint, Nagyvárad. 79 lap

KISS MAGDALÉNA 2024. *A Körösmente folyóvizeinek névrendszertani vizsgálata*. Líceum Kiadó, Eger. 379 lap

PÁJI GRÉTA 2023. *Írói névadás Kosztolányi Dezső prózájában*. Gondolat-Jel 7. Szépirodalmi Figyelő Alapítvány, Budapest. 255 lap

Pesty Frigyes Kéziratos Helynévtára 1864. Máramaros vármegye. Közzéteszi: MIZSER LAJOS – SEBESTYÉN ZSOLT. Szerk.: KIS TAMÁS. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2023. 358 lap + melléklet